

De unieke positie der Kerk.

Laat ons er voor waken, dat wij niet langzamerhand krijgen een Kerk op crisis-niveau.

Het stoffelijk voortbestaan van de Kerk is geen quaestie van maatschappelijke aard.

De Heere onze God kan, als het Hem behaagt, alle millionairs van Nederland bekeeren en leden doen worden van onze Geref. Kerken.

Hij heeft duizend wegen en middelen om ons te onderhouden. Maar Hij zal geen Kerk onderhouden, die in ongehoorzaamheid haar roeping verzaakt en nalatig is om haar opdracht te vervullen.

Soms doen zich verschijnselen voor, die recht geven tot de vraag of wij niet op een verkeerden weg geraken.

Denk maar eens aan onze kerkelijke collecten. Ik vrees dat bijna allen zoo redeneeren: de Diaconie no. 1, de Kerkdienst no. 2, blijft er nog wat over, dan is dat voor den arbeid van Zending en Evangelisatie, en de overige christelijke belangen.

Van die orde deugt nu letterlijk niets en zij wijst op een verkeerd inzicht in de roeping der Kerk.

Toen Christus na de opstanding aan de elve verscheen, heeft Hij een andere orde gevolgd. Deze orde: eerst de Wereldzending, daarna het Ambt, daarna het Instituut. (Joh. 20:21-23.)

Wij zullen niet uit de verdrietelijke financiële besommeringen uitkomen, als wij ook hierin niet gehoorzaam worden aan Christus, den Koning der Kerk.

De Kerk bestaat niet om haar zelfs wil, zij bestaat niet om een toevlucht te bieden aan haar leden, zij is er voor haar Koning, voor haar God.

Haar levenstaak is de wereld terug te roepen tot den dienst Gods.

In de vervulling van die taak is haar brood zeker en haar water gewis.

Maar wee haar, als zij zich laat deformeeren tot een asyl voor geestelijke zelfzucht!

Wij vragen ons bij 't wankelen der fundamenteën in onze dagen af: wat zal er blijven staan? Hoe zal de wereld, hoe zal ons land er over enkele jaren uitzien?

Helaas! het groote deel der menschen vraagt dat: met de handen in de zakken!

Zoals een mensch naar de lucht kijkt en zegt: zal het gaan regenen of droog blijven?

Het woord oordeel schijnt geheel uit het spraakgebruik verdwenen te zijn.

Als wij nog prediken in de wereld, prediken wij onwerkelijke liefheden, maar roepen niet tot bekeering vóór de oordeelen uitbreken.

De Kerk verstaat van haar wereldtaak nog zoo goed als niets!

Schrikt u wel eens als u den Bijbel leest?

Toe, leest u dan toch eens goed de Brieven van Gods Apostelen!

Laat het toch eens tot u mogen doordringen, hoe deze mannen de Verlossing hebben verstaan en gepredikt.

Mag ik u ditmaal eens wijzen op Efeze 1:17-23?

Met het oog op de ingewikkelde zinnen parafraseer ik het maar op mijn wijze.

Hoor dan Paulus spreken over de unieke positie van de Kerk in deze wereld!

"Och, dat gij God beter moogt kennen!

De Heilige Geest openbare u deze drie dingen. Het ideaal, dat God u heeft voorgesteld.

De heerlijke werkelijkheid, die Hij de heiligen zal doen bereiken.

Zijn energieke actie, die Hij daartoe in de geloovigen ontwikkelt!

Hij heeft die betoond in de opstanding van Christus.

God heeft Christus gezet aan Zijn rechterhand in de hemelen omhoog.

Vér boven elk soort van overheid, elk ambt, elk talent en welken invloed ook.

Zijn Naam is edeler dan elken naam, hetzij in de historie hetzij in de eeuwigheid.

God heeft alle dingen gelegd aan de voeten van Christus.

Die Gebieder over alle dingen heeft God aan de Gemeente gegeven als haar Hoofd.

Zijn lichaam is zij.

Hij vervult haar met al de genade, die in Hem is.

En zij vervult alle verhoudingen in het leven met Hem!

N. B.

Intusschen is het een pijnlijke situatie: gereformeerden zijn er, die des Zondags „heilige handen" naar omhoog willen heffen in het gezelschap van dezelfde menschen, die hun „leider" Farizeeërs en Schriftgeleerden noemt! Wij weten nu, wie die heer is, die onze „leider" worden wil, zijn spraak maakt hem openbaar. Weten we ook, wie zij zijn, wier publieke spraak des Zondags een andere is dan in de andere dagen der week?

K. S.

dat er comparatieven en superlatieven kunnen zijn in de „echtheid".

Om al deze redenen is het conflict tusschen Dr Noordmans en de gereformeerde theologie onvermijdelijk. Het moet losbreken, juist ook op dat punt van den dogmatischen weg, waarop de één zal willen gaan spreken (uit de Schriften) over den mensch, en de ander, Dr Noordmans, dit zal weigeren. Dr Noordmans verklaart: „er is geen dogma van den mensch; wij prediken hem niet en wij gelooven niet in hem". Het klinkt verleidelijk; het is uitnemend wel te verstaan, dat zooveel, dergelijke uitspraken lezende, zich in de buurt van Calvijn wanen. Maar het is alweer een vergissing. Zoo vaak de kerk den Christus als tweeden Adam belijdt, heeft zij daarin een dogma van den mensch, predikt zij „een mensch", gelijk het trouwens met zooveel woorden in de Schrift gezegd wordt; en zij grijpt daarin terug naar wat, zelfs in theologische orde, de dogmatiek overscheping en verlossing, over maken en herstellen, uit de Schrift gevonden en verstaan en „overgegeven" heeft.

Deze dingen zijn van de grootste beteekenis. Want hoe zeer wij geneigd zijn, toe te geven, dat de oudere dogmatiek in haar „locus de homine", haar „hoofdstuk over den mensch" wel eens te veel heeft willen weten, en wel eens wijzer heeft willen zijn, dan ze behoorde te zijn, anderzijds beware God ons er voor, dat deze erkenning, inplaats van zelfcorrectie, een concessie aan Dr Noordmans worden zou. In dat geval ware ze geen correctie van de dogmatiek, doch een in-staking-gaan ervan. De dogmatiek heeft wel degelijk over den mensch, zijn ambt, zijn in-ordering in den kosmos te handelen; en zij heeft uit den mond van kinderen en zuigelingen niet minder dan uit dien van vredeboden God lof te hooren zingen.

Want ook hier ligt weer één van die knepen in het niet steeds even klare verhaal van de conflicten tusschen Dr Noordmans c.s. en de gereformeerde theologen. Dr Noordmans, die eerst de christologie ten onrechte van het trinitarisch dogma heeft willen opbouwen, en daarna door het dogma van den mensch een streep gehaald heeft, komt nu met zijn papieren op tafel. Waar worden „de werkingen van de Triniteit openbaar"? De gereformeerde antwoordt: indien gij onder de „werkingen van de Triniteit" de werkingen van Vader, Zoon en Heiligen Geest verstaat, dan worden ze openbaar in den kosmos, in de wereld. De eerste Adam, en de tweede, alle oordeel en alle genade, alle bondssanctie en alle bonds-loon is een kwestie van de gansche wereld. Maar Dr Noordmans moet weer het hoofd schudden. In de buurt van Barth positie kiezende, noemt hij de „kerk" die „geloofsruimte", „waarin de werkingen van de Triniteit openbaar worden" (21). De kerk, niet de kosmos.

Hinc illae lacrimae...

En wij kunnen, als wij den barthiaanschen term „geloofsruimte" bij Dr Noordmans aantreffen, het niet laten, even enkele bladzijden terug te grijpen. „De geloofsruimte is veel hooger geworden", zegt Dr Noordmans, ziende op „een vroeger geslacht" (19, 20).

Wij zouden willen antwoorden, gelijk er geen comparatieven of superlatieven in de „echtheid" zijn, zoo zijn ze er, goed beschouwd, ook niet in de „holheid". Hier is alles uitgehield; het lichaam is uitgesneden; en voor de vraag van God tot den eersten Adam „waar zijt gij?" heeft Dr Noordmans „toespraak" feitelijk geen passende plaats. Voor het antwoord daarop nog minder. Zulk een antwoord ware hier zelfs ongepast.

K. S.

Wie onze „leider" worden wil.

We hebben in het begin van de maand Maart dadelijk na de desbetreffende publicatie in „Volk en Vaderland" de aandacht gevestigd op de manoeuvre van de N.S.B., die brochure III (staatsleer) heeft „vervallen verklaard", en aangetoond, dat dit maar een schijnbeweging is, die het anti-bijbelsche standpunt dezer beweging geenszins te niet doet. We meldden toen tevens, dat een nieuwe brochure (nummer 5) was aangekondigd.

Sindsdien is deze verschenen.

We hebben ze al eens ingezien, en bijzonder onze aandacht gegeven aan dat voor gereformeerden „ontdekende" feit, dat „de kerk" hier „univoca" genoemd wordt; zij heeft één geluid te geven, zeggen deze politieke heeren; en de worsteling der vaders tegen den „verlichten despoot", die in het begin der vorige eeuw er net zoo over dacht, en die toen óók zijn hoofd gestooten heeft op de roomschen en de afgescheidenen, komt nu weer met één slag voor onze herinnering te staan. Ik hoop in dit blad er nog wel eens op terug te komen; voorloopig moge ik verwijzen naar wat ik in 1934 en 1935 schreef over „De Dogmatische beteekenis der Afscheiding" (Kampen, J. H. Kok) en over „Beginnel, Recht en Beteekenis der Afscheiding" (Gedonkboek, „Van 's Heeren Wegen", Kampen, J. H. Kok).

Wat mij thans interesseert, is dit. In zijn voorrede op die brochure V heeft de heer Mussert het over de „Farizeeërs en Schriftgeleerden", die zich hebben gewaagd aan critiek, uit een oogpunt van Schrift en belijdenis, op zijn beweging en zijn staatsleer. Farizeeërs en Schriftgeleerden.

We weten nu wel zoo ongeveer waar we aan toe zijn. Deze heer Mussert begrijpt nog niet veel van ons en onze zaken. Dat is jammer, allereerst voor hemzelf. Maar dat hij zijn onkunde zoo demonstreert, zelfs in een moment, waarin hij op zijn qui-vive wezen wil, dat is toch bij alle narigheid weer verblijdend. Want het houdt de oogen open van die gereformeerden, die nog weten wat ze willen met hun belijdenis.

„sancties" treden alsdan op als een nieuw element; de er door in het leven geroepen toestand van verstoring, disharmonie is, juist wijl van sancties het gevolg, daarmee geteekend als niet-oorspronkelijk, als opgetreden na dat het verbond gesloten was, als realiteit van later datum. Wie dan ook dezen toestand van disharmonie, verstoring, dood „reglementair" mocht noemen, in dien zin, dat hij altijd tot „den tijd" behoort heeft, en dat hij tot die factoren te rekenen valt, welke allen tijd tegenover de eeuwigheid in „spanning", zetten, die heeft alleen reeds daarmee getoond, heel het oorspronkelijk-christelijke denken te hebben losgelaten, en met zijn hoofd het algemeene, ongetwijfelde, christelijke geloof te hebben prijsgegeven. Want dit behoort tot den geloofs- en denkinhoud van het oude christendom, dat er eerst een schepping is geweest, en daarna een verbondssluiting, met bijbehorende bepaling van sancties, die nog niet in werking behoeven te treden, doch in het verbondsstatuut zijn opgenomen, en vervolgens trouwbreuk van de zijde van den mensch, en daarna in-werking-treding der sancties, en daarna de intrede der christologische belofte, met gelijktijdige in-werking-treding daarvan, en daarna (vele eeuwen later) de vleeschwording des Woords, en het optreden van Jezus Christus hier op aarde, en daarna zijn (nog te verwachten) wederkomst.

Welnu, deze door de christelijke kerk van vele eeuwen bewust tegenover allerlei ketterij gepredikte succesvolle opeenvolging van de onderscheiden „bedeelingen" van den tijd, wordt wel door de gereformeerde theologie, maar niet door Dr Noordmans vastgehouden. Zijn principiële beschouwing omtrent de relatie van eeuwigheid en tijd staat hem niet meer toe, in dezen de trouwbelofte aan het historisch christendom gestand te doen. Onophoudelijk wordt hij van tweeën gedrongen: enerzijds trekt hem nog, en trekt hem nog aan hetgeen hem van de vaders in is overgeleverd; anderzijds wordt hij door zijn semi-barthianisme gedwongen tegen hen allen te revolteeren. En slechts de gebrekkigheid van de kennis, die aan de rijksuniversiteiten met betrekking tot het gereformeerde protestantisme wordt doorgegeven (ach, ware Eekhof nog in leven!), kan verklaarbaar maken, dat Dr Noordmans zich verwonderd afvraagt, of de „Pinkstertaal", die hij meent te hebben beluisterd van het begin af aan, nog wel uitdrukkingsmogelijkheden heeft voor de voozen van K. S. Inderdaad heeft ze die niet, want ze is zelf juist allesbehalve „Pinkstertaal".

Neen, met die „sancties" van het verbond, en met de geweldige „spanning", die juist — ten spijt van alle misverstand — de „verbondsgedachte" in het leven leent, weet Dr Noordmans' theologie geen raad. „De waarheden van het Evangelie zijn beloften", zegt Dr Noordmans („Herscheping", 13); en men moet hier aauwel het woord „waarheden", als dat andere van „beloften" goed aankijken, eer men verder gaat. Wat het eerste betreft: „de school-leerling in ons mag de rol van Martha vervullen. De ziel zelve moet de houding van Maria aannemen", zoo oordeelt hij (7). En wat het tweede aangaat: „het gezag van het geheel, dat zich op een punt samentrekt, is niet schrik-aanjagend"... Daar waar de heele christelijke waarheid zich op één punt concentreert, onstaat telkens een belofte" (13). „Het is goed, dat woord „belofte" in gedachten te houden. Het woord „waarheid" kan zoo streng klinken" (13). „De spreker in de kerk" „zegt de(n) menschen den dood niet aan, maar het leven". „Wie een christelijke toespraak houdt, heeft zijn zak vol beloften".

Reeds hier is duidelijk, dat Dr Noordmans over de gereformeerde theologie met haar constructie van een paradijsmensch, die in het verbond is, en „leven en dood" zich tegelijk heeft hooren verkondigen, het hoofd moet schudden. Zou God de „leed-bidder" bij uitnemendheid mogen worden?

En nu het „werkverbond" (als chronologisch eerste fase van het verbondsverkeer) in Dr Noordmans' denken geen plaats krijgen kan, is het met het ambt, de taak, de opdracht van den mensch, al even troosteloos gesteld. Gereformeerde theologen hebben aan het verbond de ambts-gedachte, het mede-werkerschap van den mensch bij God steeds ontleend; daarom zullen zij ook h.v. de christologie, hoewel ze nimmer van het triniteits-dogma scheidende, toch ook nimmer uit de triniteits-gedachte opbouwen; de tweede Adam is niet te zien zonder den eersten Adam, en diens ambt, diens opdracht, diens taak. Dr Noordmans daarentegen — en het is weer consequent — wil „Christus" „prediken" „van de Triniteit uit, die, bij Jezus' doop en bij onzen doop, de schildering van de hemelsche altaarden ons te zien geeft" (20). Hier wordt onder den schijn van trouw te blijven aan het kerkelijk dogma omtrent de godheid van den Christus feitelijk de grondslag en de zin ontnomen aan de verkondiging van zijn waarachtige menscheid, van zijn Adam-zijn, zijn opnemen van de gehoorzaamheids-taken, die de eerste zoo schandelijk heeft laten liggen. „Christus" — aldus Dr Noordmans — „Christus is, evenals de Vader, ouder dan het oudste stukje natuur en, evenals de Heilige Geest, echter dan het echtste stukje schrift". Maar wij loochenen dit. Men moet niet doen, alsof de Zoon geen mensch „geworden" is, en niet meenen,

dat er comparatieven en superlatieven kunnen zijn in de „echtheid". Om al deze redenen is het conflict tusschen Dr Noordmans en de gereformeerde theologie onvermijdelijk. Het moet losbreken, juist ook op dat punt van den dogmatischen weg, waarop de één zal willen gaan spreken (uit de Schriften) over den mensch, en de ander, Dr Noordmans, dit zal weigeren. Dr Noordmans verklaart: „er is geen dogma van den mensch; wij prediken hem niet en wij gelooven niet in hem". Het klinkt verleidelijk; het is uitnemend wel te verstaan, dat zooveel, dergelijke uitspraken lezende, zich in de buurt van Calvijn wanen. Maar het is alweer een vergissing. Zoo vaak de kerk den Christus als tweeden Adam belijdt, heeft zij daarin een dogma van den mensch, predikt zij „een mensch", gelijk het trouwens met zooveel woorden in de Schrift gezegd wordt; en zij grijpt daarin terug naar wat, zelfs in theologische orde, de dogmatiek overscheping en verlossing, over maken en herstellen, uit de Schrift gevonden en verstaan en „overgegeven" heeft.

Deze dingen zijn van de grootste beteekenis. Want hoe zeer wij geneigd zijn, toe te geven, dat de oudere dogmatiek in haar „locus de homine", haar „hoofdstuk over den mensch" wel eens te veel heeft willen weten, en wel eens wijzer heeft willen zijn, dan ze behoorde te zijn, anderzijds beware God ons er voor, dat deze erkenning, inplaats van zelfcorrectie, een concessie aan Dr Noordmans worden zou. In dat geval ware ze geen correctie van de dogmatiek, doch een in-staking-gaan ervan. De dogmatiek heeft wel degelijk over den mensch, zijn ambt, zijn in-ordering in den kosmos te handelen; en zij heeft uit den mond van kinderen en zuigelingen niet minder dan uit dien van vredeboden God lof te hooren zingen.

Want ook hier ligt weer één van die knepen in het niet steeds even klare verhaal van de conflicten tusschen Dr Noordmans c.s. en de gereformeerde theologen. Dr Noordmans, die eerst de christologie ten onrechte van het trinitarisch dogma heeft willen opbouwen, en daarna door het dogma van den mensch een streep gehaald heeft, komt nu met zijn papieren op tafel. Waar worden „de werkingen van de Triniteit openbaar"? De gereformeerde antwoordt: indien gij onder de „werkingen van de Triniteit" de werkingen van Vader, Zoon en Heiligen Geest verstaat, dan worden ze openbaar in den kosmos, in de wereld. De eerste Adam, en de tweede, alle oordeel en alle genade, alle bondssanctie en alle bonds-loon is een kwestie van de gansche wereld. Maar Dr Noordmans moet weer het hoofd schudden. In de buurt van Barth positie kiezende, noemt hij de „kerk" die „geloofsruimte", „waarin de werkingen van de Triniteit openbaar worden" (21). De kerk, niet de kosmos.

Hinc illae lacrimae...

En wij kunnen, als wij den barthiaanschen term „geloofsruimte" bij Dr Noordmans aantreffen, het niet laten, even enkele bladzijden terug te grijpen. „De geloofsruimte is veel hooger geworden", zegt Dr Noordmans, ziende op „een vroeger geslacht" (19, 20).

Wij zouden willen antwoorden, gelijk er geen comparatieven of superlatieven in de „echtheid" zijn, zoo zijn ze er, goed beschouwd, ook niet in de „holheid". Hier is alles uitgehield; het lichaam is uitgesneden; en voor de vraag van God tot den eersten Adam „waar zijt gij?" heeft Dr Noordmans „toespraak" feitelijk geen passende plaats. Voor het antwoord daarop nog minder. Zulk een antwoord ware hier zelfs ongepast.

K. S.

Wie onze „leider" worden wil.

We hebben in het begin van de maand Maart dadelijk na de desbetreffende publicatie in „Volk en Vaderland" de aandacht gevestigd op de manoeuvre van de N.S.B., die brochure III (staatsleer) heeft „vervallen verklaard", en aangetoond, dat dit maar een schijnbeweging is, die het anti-bijbelsche standpunt dezer beweging geenszins te niet doet. We meldden toen tevens, dat een nieuwe brochure (nummer 5) was aangekondigd.

Sindsdien is deze verschenen.

We hebben ze al eens ingezien, en bijzonder onze aandacht gegeven aan dat voor gereformeerden „ontdekende" feit, dat „de kerk" hier „univoca" genoemd wordt; zij heeft één geluid te geven, zeggen deze politieke heeren; en de worsteling der vaders tegen den „verlichten despoot", die in het begin der vorige eeuw er net zoo over dacht, en die toen óók zijn hoofd gestooten heeft op de roomschen en de afgescheidenen, komt nu weer met één slag voor onze herinnering te staan. Ik hoop in dit blad er nog wel eens op terug te komen; voorloopig moge ik verwijzen naar wat ik in 1934 en 1935 schreef over „De Dogmatische beteekenis der Afscheiding" (Kampen, J. H. Kok) en over „Beginnel, Recht en Beteekenis der Afscheiding" (Gedonkboek, „Van 's Heeren Wegen", Kampen, J. H. Kok).

Wat mij thans interesseert, is dit. In zijn voorrede op die brochure V heeft de heer Mussert het over de „Farizeeërs en Schriftgeleerden", die zich hebben gewaagd aan critiek, uit een oogpunt van Schrift en belijdenis, op zijn beweging en zijn staatsleer. Farizeeërs en Schriftgeleerden.

We weten nu wel zoo ongeveer waar we aan toe zijn. Deze heer Mussert begrijpt nog niet veel van ons en onze zaken. Dat is jammer, allereerst voor hemzelf. Maar dat hij zijn onkunde zoo demonstreert, zelfs in een moment, waarin hij op zijn qui-vive wezen wil, dat is toch bij alle narigheid weer verblijdend. Want het houdt de oogen open van die gereformeerden, die nog weten wat ze willen met hun belijdenis.

K. S.

Wie onze „leider" worden wil.

We hebben in het begin van de maand Maart dadelijk na de desbetreffende publicatie in „Volk en Vaderland" de aandacht gevestigd op de manoeuvre van de N.S.B., die brochure III (staatsleer) heeft „vervallen verklaard", en aangetoond, dat dit maar een schijnbeweging is, die het anti-bijbelsche standpunt dezer beweging geenszins te niet doet. We meldden toen tevens, dat een nieuwe brochure (nummer 5) was aangekondigd.

Sindsdien is deze verschenen.

We hebben ze al eens ingezien, en bijzonder onze aandacht gegeven aan dat voor gereformeerden „ontdekende" feit, dat „de kerk" hier „univoca" genoemd wordt; zij heeft één geluid te geven, zeggen deze politieke heeren; en de worsteling der vaders tegen den „verlichten despoot", die in het begin der vorige eeuw er net zoo over dacht, en die toen óók zijn hoofd gestooten heeft op de roomschen en de afgescheidenen, komt nu weer met één slag voor onze herinnering te staan. Ik hoop in dit blad er nog wel eens op terug te komen; voorloopig moge ik verwijzen naar wat ik in 1934 en 1935 schreef over „De Dogmatische beteekenis der Afscheiding" (Kampen, J. H. Kok) en over „Beginnel, Recht en Beteekenis der Afscheiding" (Gedonkboek, „Van 's Heeren Wegen", Kampen, J. H. Kok).

Wat mij thans interesseert, is dit. In zijn voorrede op die brochure V heeft de heer Mussert het over de „Farizeeërs en Schriftgeleerden", die zich hebben gewaagd aan critiek, uit een oogpunt van Schrift en belijdenis, op zijn beweging en zijn staatsleer. Farizeeërs en Schriftgeleerden.

We weten nu wel zoo ongeveer waar we aan toe zijn. Deze heer Mussert begrijpt nog niet veel van ons en onze zaken. Dat is jammer, allereerst voor hemzelf. Maar dat hij zijn onkunde zoo demonstreert, zelfs in een moment, waarin hij op zijn qui-vive wezen wil, dat is toch bij alle narigheid weer verblijdend. Want het houdt de oogen open van die gereformeerden, die nog weten wat ze willen met hun belijdenis.

K. S.

Wie onze „leider" worden wil.

We hebben in het begin van de maand Maart dadelijk na de desbetreffende publicatie in „Volk en Vaderland" de aandacht gevestigd op de manoeuvre van de N.S.B., die brochure III (staatsleer) heeft „vervallen verklaard", en aangetoond, dat dit maar een schijnbeweging is, die het anti-bijbelsche standpunt dezer beweging geenszins te niet doet. We meldden toen tevens, dat een nieuwe brochure (nummer 5) was aangekondigd.

Sindsdien is deze verschenen.

We hebben ze al eens ingezien, en bijzonder onze aandacht gegeven aan dat voor gereformeerden „ontdekende" feit, dat „de kerk" hier „univoca" genoemd wordt; zij heeft één geluid te geven, zeggen deze politieke heeren; en de worsteling der vaders tegen den „verlichten despoot", die in het begin der vorige eeuw er net zoo over dacht, en die toen óók zijn hoofd gestooten heeft op de roomschen en de afgescheidenen, komt nu weer met één slag voor onze herinnering te staan. Ik hoop in dit blad er nog wel eens op terug te komen; voorloopig moge ik verwijzen naar wat ik in 1934 en 1935 schreef over „De Dogmatische beteekenis der Afscheiding" (Kampen, J. H. Kok) en over „Beginnel, Recht en Beteekenis der Afscheiding" (Gedonkboek, „Van 's Heeren Wegen", Kampen, J. H. Kok).

Wat mij thans interesseert, is dit. In zijn voorrede op die brochure V heeft de heer Mussert het over de „Farizeeërs en Schriftgeleerden", die zich hebben gewaagd aan critiek, uit een oogpunt van Schrift en belijdenis, op zijn beweging en zijn staatsleer. Farizeeërs en Schriftgeleerden.

We weten nu wel zoo ongeveer waar we aan toe zijn. Deze heer Mussert begrijpt nog niet veel van ons en onze zaken. Dat is jammer, allereerst voor hemzelf. Maar dat hij zijn onkunde zoo demonstreert, zelfs in een moment, waarin hij op zijn qui-vive wezen wil, dat is toch bij alle narigheid weer verblijdend. Want het houdt de oogen open van die gereformeerden, die nog weten wat ze willen met hun belijdenis.

K. S.

Wie onze „leider" worden wil.

We hebben in het begin van de maand Maart dadelijk na de desbetreffende publicatie in „Volk en Vaderland" de aandacht gevestigd op de manoeuvre van de N.S.B., die brochure III (staatsleer) heeft „vervallen verklaard", en aangetoond, dat dit maar een schijnbeweging is, die het anti-bijbelsche standpunt dezer beweging geenszins te niet doet. We meldden toen tevens, dat een nieuwe brochure (nummer 5) was aangekondigd.

Sindsdien is deze verschenen.

We hebben ze al eens ingezien, en bijzonder onze aandacht gegeven aan dat voor gereformeerden „ontdekende" feit, dat „de kerk" hier „univoca" genoemd wordt; zij heeft één geluid te geven, zeggen deze politieke heeren; en de worsteling der vaders tegen den „verlichten despoot", die in het begin der vorige eeuw er net zoo over dacht, en die toen óók zijn hoofd gestooten heeft op de roomschen en de afgescheidenen, komt nu weer met één slag voor onze herinnering te staan. Ik hoop in dit blad er nog wel eens op terug te komen; voorloopig moge ik verwijzen naar wat ik in 1934 en 1935 schreef over „De Dogmatische beteekenis der Afscheiding" (Kampen, J. H. Kok) en over „Beginnel, Recht en Beteekenis der Afscheiding" (Gedonkboek, „Van 's Heeren Wegen", Kampen, J. H. Kok).

Wat mij thans interesseert, is dit. In zijn voorrede op die brochure V heeft de heer Mussert het over de „Farizeeërs en Schriftgeleerden", die zich hebben gewaagd aan critiek, uit een oogpunt van Schrift en belijdenis, op zijn beweging en zijn staatsleer. Farizeeërs en Schriftgeleerden.

We weten nu wel zoo ongeveer waar we aan toe zijn. Deze heer Mussert begrijpt nog niet veel van ons en onze zaken. Dat is jammer, allereerst voor hemzelf. Maar dat hij zijn onkunde zoo demonstreert, zelfs in een moment, waarin hij op zijn qui-vive wezen wil, dat is toch bij alle narigheid weer verblijdend. Want het houdt de oogen open van die gereformeerden, die nog weten wat ze willen met hun belijdenis.

K. S.

Wie onze „leider" worden wil.

We hebben in het begin van de maand Maart dadelijk na de desbetreffende publicatie in „Volk en Vaderland" de aandacht gevestigd op de manoeuvre van de N.S.B., die brochure III (staatsleer) heeft „vervallen verklaard", en aangetoond, dat dit maar een schijnbeweging is, die het anti-bijbelsche standpunt dezer beweging geenszins te niet doet. We meldden toen tevens, dat een nieuwe brochure (nummer 5) was aangekondigd.

Sindsdien is deze verschenen.

We hebben ze al eens ingezien, en bijzonder onze aandacht gegeven aan dat voor gereformeerden „ontdekende" feit, dat „de kerk" hier „univoca" genoemd wordt; zij heeft één geluid te geven, zeggen deze politieke heeren; en de worsteling der vaders tegen den „verlichten despoot", die in het begin der vorige eeuw er net zoo over dacht, en die toen óók zijn hoofd gestooten heeft op de roomschen en de afgescheidenen, komt nu weer met één slag voor onze herinnering te staan. Ik hoop in dit blad er nog wel eens op terug te komen; voorloopig moge ik verwijzen naar wat ik in 1934 en 1935 schreef over „De Dogmatische beteekenis der Afscheiding" (Kampen, J. H. Kok) en over „Beginnel, Recht en Beteekenis der Afscheiding" (Gedonkboek, „Van 's Heeren Wegen", Kampen, J. H. Kok).

Wat mij thans interesseert, is dit. In zijn voorrede op die brochure V heeft de heer Mussert het over de „Farizeeërs en Schriftgeleerden", die zich hebben gewaagd aan critiek, uit een oogpunt van Schrift en belijdenis, op zijn beweging en zijn staatsleer. Farizeeërs en Schriftgeleerden.

We weten nu wel zoo ongeveer waar we aan toe zijn. Deze heer Mussert begrijpt nog niet veel van ons en onze zaken. Dat is jammer, allereerst voor hemzelf. Maar dat hij zijn onkunde zoo demonstreert, zelfs in een moment, waarin hij op zijn qui-vive wezen wil, dat is toch bij alle narigheid weer verblijdend. Want het houdt de oogen open van die gereformeerden, die nog weten wat ze willen met hun belijdenis.

K. S.

Wie onze „leider" worden wil.

We hebben in het begin van de maand Maart dadelijk na de desbetreffende publicatie in „Volk en Vaderland" de aandacht gevestigd op de manoeuvre van de N.S.B., die brochure III (staatsleer) heeft „vervallen verklaard", en aangetoond, dat dit maar een schijnbeweging is, die het anti-bijbelsche standpunt dezer beweging geenszins te niet doet. We meldden toen tevens, dat een nieuwe brochure (nummer 5) was aangekondigd.

Sindsdien is deze verschenen.

We hebben ze al eens ingezien, en bijzonder onze aandacht gegeven aan dat voor gereformeerden „ontdekende" feit, dat „de kerk" hier „univoca" genoemd wordt; zij heeft één geluid te geven, zeggen deze politieke heeren; en de worsteling der vaders tegen den „verlichten despoot", die in het begin der vorige eeuw er net zoo over dacht, en die toen óók zijn hoofd gestooten heeft op de roomschen en de afgescheidenen, komt nu weer met één slag voor onze herinnering te staan. Ik hoop in dit blad er nog wel eens op terug te komen; voorloopig moge ik verwijzen naar wat ik in 1934 en 1935 schreef over „De Dogmatische beteekenis der Afscheiding" (Kampen, J. H. Kok) en over „Beginnel, Recht en Beteekenis der Afscheiding" (Gedonkboek, „Van 's Heeren Wegen", Kampen, J. H. Kok).

Wat mij thans interesseert, is dit. In zijn voorrede op die brochure V heeft de heer Mussert het over de „Farizeeërs en Schriftgeleerden", die zich hebben gewaagd aan critiek, uit een oogpunt van Schrift en belijdenis, op zijn beweging en zijn staatsleer. Farizeeërs en Schriftgeleerden.

We weten nu wel zoo ongeveer waar we aan toe zijn. Deze heer Mussert begrijpt nog niet veel van ons en onze zaken. Dat is jammer, allereerst voor hemzelf. Maar dat hij zijn onkunde zoo demonstreert, zelfs in een moment, waarin hij op zijn qui-vive wezen wil, dat is toch bij alle narigheid weer verblijdend. Want het houdt de oogen open van die gereformeerden, die nog weten wat ze willen met hun belijdenis.

K. S.

Wie onze „leider" worden wil.

We hebben in het begin van de maand Maart dadelijk na de desbetreffende publicatie in